

ЕТИЧНА КОМПОНЕНТА У ЗМІСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ІСПАНІЇ

В статті розглядається поняття етичного компонента в вихованні дітей початкового освіти Іспанії. Визначено, що даний компонент входить в зміст шкільних предметів і є невід'ємним в формуванні моральних якостей і цінностей молодшого покоління Іспанії.

Одним із найважливіших завдань сучасної школи є формування моральних цінностей особистості, долучення її до культурної спадщини українського народу - основи духовного відродження нації. Тому важливого значення набуває вивчення зарубіжного досвіду для осмислення проблеми та перспектив реалізації вищевказаного завдання в умовах формування єдиного світового освітнього простору.

Суттєве значення у цьому контексті має педагогічний досвід, набутий Іспанією, країною, де з 70-х років ХХ століття в національну систему освіти запроваджують нову світську систему морального розвитку особистості. До цього часу значний вплив на шкільну освіту мала католицька церква; релігія викладалась у школах як обов'язковий навчальний предмет, і всі навчальні дисципліни були пронизані релігійним змістом. Сьогодні в умовах демократії змінилися основні пріоритети країни, які сфокусовані на формуванні інваріативних моральних цінностей в умовах полікультуралізму.

З прийняттям головного закону про освіту (LOGSE) у 1990р. морально-етичне виховання в школах Іспанії набуло нового змістового наповнення на всіх рівнях освіти. У преамбулі закону, освіта здійснює передачу цінностей, які є первинними у демократичному суспільстві, а саме: повага до людини, толерантність, відповідальність, сумлінність, співчуття тощо. Ці цінності задекларовані у новому Законі про освіту 2006 року (LOE), мета якого - є становлення особистості, її інтелектуального, фізичного, соціального, емоційного і етико-морального розвитку. Такі загальні цілі щодо побудови змісту навчальних програм, визначають стратегію розвитку, в першу чергу, початкової освіти, набувають свого розвитку у старшій школі. Варто зазначити, що початкова освіта – це етап, коли дитина починає свідомо розуміти свої власні дії, сприймаючи себе більше як індивід, проявляє своє власне «Я». Цей процес значною мірою залежить від культурних моделей, які втілюють у життя дорослі, впливаючи на повсякденне життя дітей, на їхні ігри та творчу діяльність.

Включення етичного компонента в систему початкової освіти детерміновано не тільки загальнонаціональними потребами, а й тенденціями сучасного світу, такими як: погіршення здоров'я населення, забруднення навколишнього середовища, військові конфлікти, расизм, дискримінація тощо. Саме крізь призму етичної освіти людина вчиться розуміти ці проблеми, осмислювати їх, спираючись на моральні цінності, і адекватно реагувати.

Розробляючи нормативно-правові акти регулювання освітою, Міністерство освіти і науки Іспанії затвердило положення про наповнення змісту навчання у школі етичними темами, які є наскрізними у кожному з навчальних предметів (temas transversales). Етична компонента зазначається у наступних шкільних документах: Освітній проект школи (Proyecto Educativo de Centro (PEC)), Проект шкільної програми (Proyecto Curricular de Centro (PCC)), Проект шкільної програми для кожного освітнього рівня (Proyecto Curricular de Etapa (PCE)), Щорічне загальне планування (Programación General Anual (PGA)) і регламент організації і функціонування школи (Reglamento de Organización y Funcionamiento (ROF)). Кожна з цих наскрізних тем узгоджується з освітніми принципами закону про освіту, включаючи його зміст, цілі і критерії оцінювання на різних освітніх етапах. [4]. У новому законодавстві релігія і католицька мораль у вихованні учнів відходять на вторинний план, де головне місце посідає етичне виховання на демократичних засадах.

За своєю сутністю наскрізні етичні теми спрямовані на: виховання морально-громадянських цінностей, культуру поведінки, формування національної свідомості і самосвідомості особистості, її розвитку фізичних і духовних сил, волі, можливостей тощо. Один із авторів проекту наскрізних тем Гонсалес Лусіні вважає, наскрізні теми становлять зв'язок між етикою і освітою. Також вчений констатує, що етика і релігія, на його думку, "є дві тісно пов'язані освітні реалії в процесі формування особистості" [8, с.10]. Разом з цим, етика визначається як мистецтво, уміння відчувати любов, турботу і повагу до життя, сім'ї, школи. Автор інтерпретує дану компоненту крізь призму гуманізації та цінностей, які повинні наповнити сенс всього навчання. Для Гонсалес Лусіні етика у контексті реалізації освітніх реформ спрямована на:

- розвиток у учнів позитивного ставлення до життя;
- формування толерантного ставлення школярів до оточуючих; - заохочування і підтримку вільних і солідарних стосунків між людьми та інше.

За словами Гонсалеса Лусіні, школа повинна допомогти дітям побудувати його власну особистість, щоб мати можливість поступово створювати своє власне життя і щастя в контексті сучасного світу і в рамках реальності, в якій вони живуть. Вчений стверджує, що "виховання сприятиме більш глибокій і відповідальній гуманізації світу і життя на планеті" [8, с. 63].

Таким чином, етичний зміст, який є органічною частиною змісту початкової освіти, слугує будівним матеріалом формування моральної свідомості особистості, важливим елементом виховання основних цінностей, які лежать в основі всього людства і демократичного співіснування. За своїм змістовим наповненням наскрізні теми спрямовані на морально-громадянське, ставове виховання, формування громадянської солідарності, демократичних цінностей, толерантності, екологічної свідомості тощо.

Методика запровадження наскрізних етичних тем у зміст дошкільної і початкової освіти спирається на такі принципи:

- інтеграція етичних ідей у навчальний куррикулум на кожному етапі навчання, відображення у дидактичних матеріалах тощо;
- взаємозв'язок етичних цінностей з основними виховними завданнями, які виконує школа;
- відповідальність усіх суб'єктів навчально-виховного процесу за результати морального виховання;
- творчість, толерантність у реалізації етичних задумів;
- вирішення соціальних питань, які безпосередньо пов'язані із життєвим досвідом учнів тощо.

Згідно педагогічних розробок Юса Рамоса, технологія викладання етичної проблематики на заняттях у початковій школі передбачає такі обов'язкові етапи:

- визначити тему уроку, етичну складову у його змісті, ціннісні засади, спрогнозувати виховний результат;
- прослідкувати розвиток етичної ідеї в інших навчальних предметах;
- розробити відповідну методику уроку; створити відповідне емоційне середовище.

Навчальні теми етичного спрямування, як зазначає А. Болівар чи Р. Б. Рамос, є головним полем діяльності для виховання моральних і громадянських цінностей у дошкільній і початковій школах. Відповідно до цього, у Законі про освіту (Ley Orgánica de Educación) 2006 року визначено такі цінності: мирне співіснування різних націй і народностей в демократичному суспільстві, повага особистісного плюралізму і пошани до інших, що сприяє особистісній свободі, розвиток індивідуальних здібностей та інтересів, виховання соціальної активності, толерантності, відповідальне ставлення до навколишнього середовища та людей [3,4]. Наприклад, на уроках природознавства виховуються дбайливе ставлення до оточуючого природного середовища. Також актуальні питання, які турбують кожну людину і є значущими для суспільства, наприклад, здорове харчування, рівність між чоловіками і жінками, власна гігієна тощо. Нижче наведемо приклади наскрізних тем, у процесі вивчення яких у учнів формуються відповідні моральні цінності [7].

Отже, домінантою виховання дітей у дошкільних закладах і початковій школі Іспанії є формування загальнолюдських цінностей, толерантності, соціальної активності, відповідальності, утвердження моралі на особистісному та суспільному рівнях, повага до окремої особистості та різних культур.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Домніч В.Г. Традиції виховання в народній педагогіці Іспанії: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / В.Г. Домніч; Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2001. – 194 арк.
2. Марта Пінч. Глобалізація освіти в Іспанії / Марта Пінч // Вища школа, 2001. – №2-3. – С. 94-98.
3. Офіційний портал міністерства освіти і науки Іспанії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.mec.es.
4. MEC: *Temas Transversales y desarrollo curricular*. Madrid, 1993.
5. A.M. de Localle. *Los temas transversals del currículo educativo actual*. Madrid, Servicio de publicaciones, 1997.
6. M.E.C. L.O.G.S.E., Madrid: *Centro de publicaciones de la secretaria General Técnica*, 1990.
7. CEJCA. *Disecos Curriculares de la Reforma, Educación Infantil y Primaria*. Sevilla, 1990.
8. GONZÁLEZ LUCINI, F. *Temas Transversales y Educación en Valores*. Alauda. Madrid, 1993.
9. YUS RAMOS, R. *Temas Transversales: Hacia una nueva escuela*. Gray. Barcelona, 1996

Юрова Р.А.

ДИФЕРЕНЦІЙНИЙ ПІДХІД У ПОДОЛАННІ ЗАЇКАННЯ

В статье рассматривается проблема дифференциации форм заикания, что позволяет повысить эффективность коррекционной работы

Мовленнєва діяльність займає особливе місце в системі життєвих функцій, бо є фундаментом мислення, регулятором поведінки і виконує соціальну функцію. Мовлення забезпечує тонку адаптацію людини до навколишнього середовища, у зв'язку з чим його порушення може призвести до негативних наслідків для створення особистості. Найбільш тяжким і поширеним розладом мовлення є заїкання, від якого в світі потерпає 1,5% дорослих і 2% дітей. Як правило, заїкання виникає в ранньому віці й за відсутності необхідної допомоги зберігається тривалий час, а іноді й усе життя. Ця вада мовлення заважає юдині обрати улюблену професію, розкрити творчий потенціал, знайти щастя в особистому житті тощо. Заїкання часто формує негативні риси характеру: нерішучість, невпевненість у власних силах, залежність від оточення. Тому лікування треба починати якомога раніше, тобто відразу після його виникнення. Кваліфікована своєчасна та ефективна допомога дітям із заїканням має не тільки медико - педагогічне, а й соціальне значення.

На превеликий жаль, дуже часто заїкання не виліковується у дошкільному віці, під час навчання у школі посилюється, а в подальшому в більшості випадків розвивається страх мовлення – логофобія. Нині погіршення екологічної ситуації, зростання нервово-психічного напруження в суспільстві позначається на пренатальному (під час вагітності), інтранатальному (під час пологів) і постнатальному (протягом першого року життя) розвитку дитини, зростає кількість із органічною церебральною недостатністю, на фоні якої розвивається заїкання.

В усьому світі визнається, що заїкання є нагальною проблемою в логопедії як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Успіхи, досягнуті у ряді галузей науки за останні роки ХХ століття, підготували новий етап у дослідженні центральних механізмів експресивного мовлення, що дає змогу з нових позицій підійти до вивчення заїкання. До них належать клінічні та теоретичні розробки про функціональні системи, фізіологію глибинних (лімбіко-ретикулярних) і базальних (стріопалідарних) структур мозку і розвиток клінічних уявлень про невротичні (функціональні) та неврозоподібні (органічно-функціональні) стани.

У 70-ті рр. ХХ ст. в науковій літературі визначилися тенденції до клінічної диференціації заїкуватих з невротичною формою (функціональний розлад моторних структур мозку) та неврозоподібною (органічно-функціональні розлади). Згідно з дослідженнями від неврозоподібною форми заїкання потерпає 20 - 30% хворих, від невротичної – 70 – 80%. Лікарі, логопеди, психологи потребують усе більше знань про клінічні прояви заїкання різного генезу, щоб правильно діагностувати форму заїкання. Тільки такий підхід дає